

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 30 mars 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om idrott och medier på idrottsforum.orgLäs mer om norsk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org

Man säger ofta att det råder ett symbiotiskt förhållande mellan sport och medier, och ett antal studier har verifierat detta bortom alla frågetecken, vilket forumets **mer om-sida för sport och medier** demonstrerar. Men det finns anledning att studera vad som ryms bakom den symbiosen – vilket också gjorts, mera vad gäller medierna, till exempel deras idrottsrapportering, än symbiosens andra sida utöver det faktum att medierna låtit sportupplevelser i realtid tränga in i våra vardagsrum, ja i hela vår vardag. Till florán av sportmedie/mediesport-böcker sällar sig nu *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk: Medier og idrett i en globalisert verden* skriven av professorn i idrottsociologi vid Institut for idretts- og friluftslivsfag, Høgskolen i Telemark, Gerd von der Lippe (IJ-forlaget). Von der Lippe undersöker idrottsjournalistiken, som hon menar främst handlar om känslor och som, när den är som bäst, representerar en blandning av galenskap, inlevelse och entusiasm. Vi gav von der Lippes bok till litteraturvetaren Birger Hedén, som inledningsvis konstaterar att det är en bok sprängfylld med kunskap, fakta och humor, för att därefter mycket entusiastiskt rekommendera den till alla med intresse för idrott, eller journalistik, eller för den delen kultur i allmänhet.

Idrottsjournalistiken i søkelyset

Birger Hedén

Litteraturvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

Gerd von der Lippe
**Et kritisk blikk på
sportsjournalistikk: Medier og
idrett i en globalisert verden**
404 sidor, hft., ill.
Kristiansand: IJ-forlaget 2010
ISBN 978-82-7147-339-6

Först som sist: den här boken är till brädden fylld av kunskap, fakta och – humor. Den är alltså synnerligen läsvärd för alla som vill veta mera om sportjournalistik. Och inte bara för studenter i idrott, medier/journalistik och kultur, som är några av de tänkta läsarna. Boken måste kunna användas i undervisningen i nämnda och andra ämnen, också i Sverige. Dels för att den innehåller så många analyser och kritiska resonemang som man inte behöver vara insatt i den norska idrottsjournalistiken för att ta till sig. Dels för att jämförelser väl låter sig göras, till exempel i avsnittet om nationalismens sinnebild, nordpolsfararen Nansen, som kan ställas mot Nordenskjöld som seglade genom Nordostpassagen ett drygt decennium tidigare. För att inte tala om *SportsManden* (1913–1965) som hade en svensk pendang i *Idrottsbladet* (grundat 1910 men fick sin storhetsperiod under Torsten Tegnér's ledning 1915–1967). Och samtidigt som en norsk dagstidning började med en daglig sportsida 1920 blev Dagens Nyheter först i Sverige med en sådan.

I åtta omfattande kapitel genomlyser Gerd von der Lippe, professor i idrottsociologi, en gång norsk mästare på 100 meter, och själv under några år sportjournalist, sportjournalistiken i Norge. Hon inleder efterföljansvärt kort med knappt fyra sidors introduktion av ett par teoretiska vägledare (Bourdieu, Fairclough) och visar dessutom hur i

Et kritisk blikk på sportsjournalistikk

MEDIER OG IDRETT I EN GLOBALISERT VERDEN

grunden manligt genomsyrat det mesta kring idrott i Norge är och har varit. Så sent som 2009 utgjorde män 92 % av medlemmarna i Sportsjournalistenes Forbund! (Är det bättre i Sverige, tro?)

Som sig bör i en akademisk skrift på 2000-talet fattas i fortsättningen av boken varken genusaspekter eller analys av etnicitet och nationalism. Hjälpbegreppet diskuteras också liksom sportens centrala roll i dagstidningarnas historia, inte minst i tabloidiseringprocessen.

Huvudsyftet är att visa mediernas roll för idrottens utveckling dithän där den befinner sig idag men också alltså att lyfta fram sportens betydelse för mediernas utveckling. Inom ramen för allt detta diskuteras stort som smått, dels i form av författarens egen forskning, dels i kommenterade referat av mängder av andras undersökningar och forskningsresultat.

Resultatet är imponerande, inte minst som det sker i ett tempo värdigt en sprinter. Denna rent personliga sida visar sig också i de subjektiva dragen: det här är en skrift med en tydlig röst, som inte sällan låter skymta en humoristisk vinkel, ja, rentav ironisk.

Sådant kan man ibland önska sig mer av i akademisk litteratur. Inte minst är den tydliga rösten i den här boken verkligen på sin plats eftersom den främst är tänkt som kurslitteratur. Gerd von der Lippe nämner att hon fått god feedback från studenter åren

2005–2010 på vilket slags kunskap ”de tänder på i undervisningen om mediasport”. Men, som det påpekas i baksidestexten kan boken läsas av både idrottsälskare och idrottshatare!

Här finns med andra ord väldigt mycket att instämma i, invända mot eller fundera vidare över. Som detta.

Varför anses herrfotboll bättre än damfotboll? För att ge svaret på den frågan, som är intressant, går författaren vägen via handbollen. I Norge har handboll från början betraktas som en kvinnoidrott. Detta har enligt författaren medfört att kvinnors sätt att spela, eller snarare kvinnokroppen, har blivit normen. Ja, så till den grad att många tycker (jo, det står så, ”mener mange”, att ”mannskroppene skyter for hardt og hopper for langt inn i mål når de tar hoppeskudd. Dessuten går spillet hos gutta for fort. Når kvinners måte å spille på kan forstås som normen og normalen, blir de beste kvinnelige utøverne sett på som skikkelige gode.” (s. 140)

Om här avses sportjournalister eller åskådare i allmänhet framgår inte. I varje fall går kapitlet i allt väsentligt ut på att – övertygande – visa att det är medierna (i Norge) som blåser upp herrfotbollen och på motsvarande sätt förminskar den, så avsevärt mer framgångsrika, damfotbollen. Och hennes påpekande att herrfotboll kan ses snart sagt dygnet runt i ett otal TV-kanaler förstärker förstås denna trend också internationellt.

Uppväxt i Sverige som jag är där handbollen redan tidigt varit ”manlig” och jag aldrig sett damhandbollen som någon norm, har jag inga problem med att det går snabbare och är hårdare i herrhandbollen. Det har inte hindrat mig från att på 1990-talet häpna över den fantastiska handboll som det danska damlandslaget då presterade. Jämförelser i ovan nämnda avseenden behöver inte göras. (Ja, jag vet att kvinnor spelar med en mindre boll, liksom att de stöter med en lättare kula, hoppar över lägre häckar och spelar ishockey utan tacklingar.)

Å andra sidan, och här reagerar jag med den konstruktiva (om det nu är det) irritation, som Gerd von der Lippe hoppas att bland annat få från studenter, kan jag bara inte *undgå* att jämföra när det gäller fotboll. Är det verkligen att svära i kyrkan att tänka sig att damfotbollen borde bedrivas med säg en mindre (eller lättare) boll, en mindre plan och ett mindre mål?

När det gäller formalia kan bland annat sägas att vart och ett av de åtta kapitlen är försett med en rikhaltig bibliografi. Men noterna för citat och referat och andra hänvisningar saknar ofta sidhänvisningar, vilket försvårar för den som vill kontrollera dem. Och det är väldigt synd att det inte finns ett sak- och personregister. I brist på förklaringar antar jag att förlaget inte har velat lägga till fler sidor, eftersom boken nu så att säga ”går jämnt ut”. Den handfulla citat på svenska som återges är samtliga språkligt felaktiga. Men det är mycket vanligt att citat mellan de skandinaviska grannspråken är förvanskade oavsett om det gäller akademiska skrifter eller tidskriftsartiklar.

Redan i förordets första mening är författaren lätt provocerande: ”Sportjournalistik handlar först och främst om känslor...” Kanske inte riktigt vad alla kommentatorer i TV och radio omedelbart skulle instämma i, om de uppfattar sig själva i första hand som analyserande experter som delar med sig av sitt stora vetande till lyssnare och tittare i radio och TV? Men hennes många exempel ur referat där den förment objektive journalisten håller på att tappa rösten i sin nationella upphetsning eller direkt tilltalar idrottsutövaren (”sänk inte farten nu i det flacka partiet”), ger henne underlag för påståendet. Och hon avrundar sin bok med att konstatera att sportjournalistiken när den är som bäst är en blandning av galenskap, inlevelse och uttryck för ett ”folkligt samtal”. När den är som värst är den å andra sidan rasistisk och fylld av könsfördomar och ohöjld beundran för och hyllning av segerrika unga kroppar.

” Denna rent personliga sida visar sig också i de subjektiva dragen: det här är en skrift med en tydlig röst, som inte sällan låter skymta en humoristisk vinkel, ja, rentav ironisk.

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com